

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, s izjemo izdaje ob nedeljah, večerne izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h. ali gl. 1.60
pol leta 6 „ 60 „ 3.30
četrť leta 3 „ 40 „ 1.70

Posamične številke stanejo 10 vin.
Od 23. julija 1902. do preklica izbaja ob sredah in sobotah ob 11 uri popoldne.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure jutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne odzivamo.

Oglašni in poslovalni se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglašev odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

„Vse za omiko, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrič

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Varčevina in oglase je plačati loco Gorice. Depisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

„PRIMORAC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1.60.

„Soča“ in „Primorac“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nanski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Slovenščina na sodnijah v Gorici.

I.

Vselej, kadar zapišemo kako besedo o uradovanju v slovenščini na naših sodnijah v Gorici, o nastavljanju uradnikov, ki jezikovno niso usposobljeni za c. kr. sodnijsko službo v našem mestu itd., vselej se oglasi nam v odgovor tukajšnji laški list „Corriere Friulano“, hoté dokazovati, da živajo med uradniki, višjimi in pisarniškimi, prednost Slovenci, da se zapostavlja Lahe, ter da laški uradniki vršijo svojo dolžnost vsestransko-v najlepšem redu, tudi v jezikovnem pogledu. Spomnijo se pri tem tudi svojega nekdanjega za justico in za vsaki zdravi razum jako nespametnega načela, da mora biti v Gorici laščina „lingua del foro“.

Nekaj takega se je zgodilo tudi zadnji čas na našo notico k razpisu mest kancelista in asistenta pri tukajšnji c. kr. okr. sodniji. „Corriere“ je zopet zjavljal, se malce polagal, pohvalil laske uradnike ter namignil, da omenjenih mest ne sme dobiti nikak Slovenec, ker teh je že tako preveč v službi na sodnijah v Gorici, kajti laških uradnikov, usposobljenih za taka mesta, je v izobilici. Stara pesem, vedno enako zapeta, ali vselej disharmonično, da gre skozi mozeg in kosti, kajti lažij in zavijanj mi Slovenci ne moremo trpeti, zlasti ne, kadar gre za pravico!

Odperto je torej vprašanje o nastavljanju usposobljenih uradnikov in neusposobljenih na naših sodnijah v Gorici, in o slovenskem uradovanju, no, zato pa se malce pomenimo o tej stvari zopet enkrat po dolgem času.

Pred vsem ljubimo resnico, hčerko božjo, pa recimo najprvo, da so za jezikovno stran službovanja na naših sodnijah usposobljeni najboljše uradniki slovenske narodnosti. Slovenec, ki vstopi v c. kr. službo sploh, mora znati poleg svoje materinščine pri nas tudi drugi deželni jezik popolnoma, oziroma ako ga kdo slučajno ne zna, recimo kot avskultant, dobi nalogo, naučiti se ga, kajti drugače mu ni misliti na splošno stalno nameščenje in na avanziranje. Pri Lahih to ni tako strogo, saj vidimo na primer celo v Gorici uradnike na sodnijah, ki znajo malo

ali nič slovenski, pa vendar bivajo stalno tu. Pa pri višjih uradnikih je vsa reč postala že malce drugačna; ta je prisiljen naučiti se kolikor toliko boljše slovenščine, četudi jo kedo na tihem preklinja, ali pri nižjih je v veljavi še vedno tisti sistem, da zadostuje „quel poco, che occorre“. Zato obhaja človeka kar groza, ko vstopi v kako pisarno ter pozdravi ali nagovori laskega diurnista ali kancelista po slovensko, kajti zadoni mu na uho po navadi taka slovenščina, da je ne moreš z lepa zopet spraviti iz ušes. Med vsemi laškimi uradniki na sodnijah nižje vrste poznamo samo enega, ki zna res slovenski, vsi drugi pa „tolcejo“ slovensko, kakor pravi naš ljudski izrek. Zato pa je skrajno neresnična trditev v „Corrieru“, da ti laški nižji uradniki uradujejo in govorijo pravilno slovenski. Bežite, bežite, kdo vam to verjame, ko se pa prepričujemo prav o nasprotnem dan na dar. Kdor je imel večkrat opraviti na naših sodnijah ter je diktiral kake zapisnike, je pač naletel le prepogostoma na pisarniške uslužbenke laske narodnosti, ki so protokolirali tako, da je bilo groza, navzlic temu, da se je tudi preiskovalni sodnik trudil in kazal, kako se mora pisati. Ne rečemo vsi, so tudi izjeme, ki so boljše, kakor videdamo tudi pri nekaterih gospodih neslovenske narodnosti, zlasti višjih uradnikih, dobro poznanje našega jezika in zadostno povoljno uradovanje v slovenščini.

Sploh se ne dotikamo onih, ki delajo v splošno zadovoljnost, kar se tiče nas Slovencev, v jezikovnem pogledu, marveč naše opazke so naperjene le proti onim, ki se nočejo ukloniti duhu časa, ki niso usposobljeni ter ki celo za nalašč ne delajo tako, kakor bi moralo biti.

Vestnim in vsestransko sposobnim uradnikom vsa čast, vsa graja in vsa obsodba pa onim, ki se jih trpi po tistem sistemu, katerega se kar ne morejo otresti, da bi moral prevladavati na naših sodnijah Lah, pa četudi jezikovno neusposobljen — kakor je bilo v starih časih.

Iz teh starih časov obehlimo zlasti ne ljubo pomanjkljivo znanje slovenščine pri nižjih uradnikih, v lepem delu seveda tudi še pri višjih! Smešna se nam zdi trditev v

„Corrieru“, da vsi ti laški nižji uradniki zraje slovenski ter da so napravili izpite tudi iz slovenščine. So. Mnogo izmed njih ima tako spričevalo, ali tu treba vedeti, kako se delajo taki izpiti in koliko znanja slovenščine je potrebno za to! Če zna tak-le aspirant za c. kr. službo v Primorju prečitati pravilno kak opomin, kateri prinese birič v hiso, je jezikovno sposoben za davkarijo, če pa razume površno kako vabilo k zaslišanju, pa je goden za sodnijo.

Tako je delo sistema, kateremu pa mora biti enkrat konec!

Za danes moramo se zavrniti „Corriero“ laž, da smo zahtevali, da naj dobita razpisani mesti kancelista in asistenta Slovence. To ni res, mi nismo tega zahtevali, marveč zahtevali smo, da morata biti na mestih imenovani uradniki, ki sta za to jezikovno usposobljena v pravem pomenu besede. Kakor ne smejo Lah stali na tem stališču, da naj se imenujejo na naših sodnijah le laški uradniki, tako ne moremo stati mi na tem, da naj bodo vsi ti uradniki Slovenci. To je nonsens. Podlikanje v tem oziru kaže le, da Lah nimajo za taka mesta sposobnih mož ter da se hočejo še nadalje držati nonsensa, da morajo imeti na naših sodnijah v Gorici prednost uradniki laske narodnosti.

Ali morda ni res tako?!

Dopisi.

Iz Ozeljana. — Kako hitra sta naša dva farovška lista, „Prim. list“ in „Gorica“, kadar treba povzdigniti kakega njihovega ljubljena, pa kako hitra sta tudi takrat, kadar treba uničevati nasprotnika! V mislih imam dopis „Prim. L.“ z dne 29. jan. pod naslovom „Sadovi naprednega časopisja“. Kar se tiče prvega odstavka v njem navedenih oseb, so ti sami pristni klerikalci. Ti izvestno citajo le „Prim. L.“ in „Gorico“. Kje torej so se naučili pretepanja med seboj? „Prim. List“, povej nam to, ker vse vidiš!

Čudno se mi pa zdi, da ni videl „Prim. List“ nič drugega nego da je neki Fr. Šp. iz Ozeljana s kolom udaril Fr. U., vulgo Franca iz Šempasa. Fr. Šp. ni pripravilo do tega

napredno časopisje, pač pa Usaj sam. Ko je prišel Usaj v hiso in zagledal Ozeljance, je prinesel poleno ali tisti kol, s katerim je dobil po buči. Prišel je z namenom, da dá po Šp. Njegovi pomagači so bili: J. Stanic, Ant. Lenšček in neizogibni Fr. Samokec, vulgo Rudi. Franc je govoril tem junakom, da naj dražijo Šp., on ga nabije. Tako je izpovedal Stanic. Ko je hotel Franc udariti Šp., mu je vzela iz rok poleno krečmarjeva hči; tako je izjavila tudi orožnikom. Ko je Usaju to spodletelo, je pograbil Špacapana za nogo in ga vlekel z ognjišča. Šp. pa je pograbil poleno ter dal Francu plačilo.

Kdo je tepel pred časom pod Ajševico šempaskega kaplana? Kdo neki drugi, če ne Franc, mešetar iz Šempasa. Kje je bila takrat tista mevža „Prim. L.“, da ni nič videla? Kdo sta torej Franc in Rudi? „Prim. List“ dobro ve, da sta ta dva najprejrednejša klerikalna agitatorja. Kje sta se naučila tistih lepih lastnostij, katere prodajata ob vsaki priliki? Morda ne tudi iz ulice Veturini v Gorici? Pa, ako se bojita „Prim. List“ in „Gorica“ za najboljšega kristjana v Šempasu, Franca, pa naj ga vzameta v službo, ga spoznata že prvi teden, kakšen mož da je. Poznajo ga povsodi od Gorice po Vipavski dolini, po Krasu do Ljubljane.

„Gorici“ se cedijo aline po tistem poljubu, kateri je dal Šp., ko sta se poravnala, ali „Gor.“ naj se kar posluži pri Fr., saj jih ima ta na razpolago. Franc je dobil 8 dnij za počitek, da ne sme nič delati; pa baje mu je naredil že pred 50 leti neki zdravnik spričevalo, da ne sme delati.

Iz Branice, na Svečnico 1903. Lepa je ta naša Vipavska dolina, pa še veliko lepša bi bila, ako bi bila verna, pa neverna postaja dan na dan bolj in bolj, ker nihajja v njo v obilem številu vsakovrstnih brezverskih časopisov; to jo grdi in pripravlja ob njeno sloveče ime. Tako je pridigal zopet naš Vales.

Še mu ni dovolj obče znani „flajsterček“, tista lepa očesca in ustca kot nageljček in še bolj ljubeznivo srcece; misli, da je že vse pozabljeno, in da svet več niesar ne ve, kar se je pisalo svoj čas o njem. Zato pa je jel sedaj zopet rogoviliti v cerkvi nad

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravski. (Dalje.)

»Jaz ... v Sčitno?«

»Da. Kajti ko bi jo ugrabili razbojniki znovič na poti, padel bi zopet sum tukajšnjih ljudij na naše pobožne viteze, torej jo hočejo izročiti naravnost v vaše roke.«

»Ali kdo mi je porok, da se vrnem, kadar zaidem sam v volčje žrelo?«

»Čednost bratov, njihova pravičnost in pobožnost.« Jurand jame hoditi semtertje po sobi. Jel je že slutiti izdajo, bal se je, toda ob enem je čutil, da mu Križarji utegnejo staviti take pogoje, kakoršne bodo hoteli, in da je on povsem onemogel pred njimi.

Vendar pa mu šine v glavo neki izhod, kajti nakrat obstane pred romarjem, ga ostro pogleda, na to pa se obrne k ženski in reče:

»Prav. Pojdem v Sčitno. Vi in ta le človek, ki nosi na sebi romarsko obleko, ostaneta tukaj, dokler se ne vrnem, na kar odideta z de Bergovom in z ostalimi jetniki.«

»Gospod, vi ne verjamete Križarjem,« reče romar, »kako naj vam oni verjamejo, da izpustite nas in de Bergova?«

Jurandovo lice obledi od jeze, in nastal je grozen trenutek, v katerem se je zdelo, da pograbi romarja

za prsi in mu poklekne na nje, toda Jurand potlači svojo jezo, si globoko oddahne ter jame govoriti počasi in s povdarkom:

»Kdorkoli sta, ne izkušajta moje potrpežljivosti, da se ne pokesata.«

Ali romar se obrne k ženski ter reče:

»Govorite, kar vam je naročeno.«

»Gospod,« je dejala ženska, »midva bi se ne drznila dvomiti v istinitost vaše prisege, ako bi prisegli na svoj meč, toda vain se ne spodobi prisegati pred prostaki in tudi naju niso poslali po vajino prisego.«

»Čemu torej so vaju poslali?«

»Pobožni bratje so nama rekli, da se morate, ne da bi komu kaj povedal, napotiti v Sčitno z gospodom de Bergovom in z drugimi jetniki.«

Na te besede se zganejo Jurandu roke in prsti se mu skrčijo nalik krempljem roparskega ptiča; končno obstane pred žensko, kakor bi ji hotel pošepetati nekaj na uho in reče:

»Ali mar vama niso rekli, da zapovem, da vaju in de Bergova z ostalimi jetniki vred v Spihovu nataknejo na kol?«

»Vaša hči je v oblasti bratov ter pod varstvom Šomberga in Markvarta,« odvrne s povdarkom žena.

»To sta lopova, krvnika, razbojnika,« zarohni Jurand.

»Kateri bodo znali, maščevati se za naju in kateri so nama rekli pred odhodom: »Ako ne bo hotel izpolniti našega povelja, bilo bi najbolje, da ta deklica umre, kakor so pomrli Vitoldovi otroci.« Izbirajte si!«

»Pomnite, da se nahajate v moči komturjev,« se oglasi romar. »Nočejo vam povzročiti krivice in staršina iz Sčitne pošilja vam po nas svojo pošteno besedo, da se vrnete svobodno iz njegovega gradu; toda pobožni vitezi želé, da se radi vsega tega, kar ste jim storili, pridete poklonit pred belim križarskim plaščem in prosit viteze milosti. Hočejo vam odpustiti, toda prej hočejo ukloniti vaš ponosen vrat. Proglasili ste jih za izdajice in krivoprisežnike, torej sedaj zahtevajo, da se jim udaste na dobro vero. Oni hočejo vrniti prostost vam in vaši hčerki, toda morate jih prositi za to. Gazili ste po njih, toda sedaj morate prisesti, da se vaša roka ne dvigne nikdar proti belému plašču.«

»Tako hočejo komturji,« doda ženska »in z njimi vred Markvart in Šomberg.«

Nastane trenutek smrtne tišine. Zdelo se je samo, da nekak zamolkli odmev zlokobno ponavlja grozne besede: »Markvart... Šomberg.« Od zunaj so se začuli klici Jurandovih strelcev, ki so stali na straži okrog grada.

Romar in ženska sta dolgo zrla drug drugega, pa zopet Juranda, ki je sedel oprt ob zid, nepremičen in z licem pogreznenim v senco. V njegovi glavi je rojila samo jedna misel, namreč, da mu Križarji zadavijo otroka, ako ne stori tega, kar zahtevajo od njega; če pa to tudi stori, pa morda ne bo mogel rešiti s tem niti sebe, niti Danuše. Ni vedel si svetovati, iz tega labirinta ni poznal nikakega izhoda. Čutil je nad seboj neusmiljeno premoč, ki ga je gnetla. V duhu je že videl železne roke Križarjev na Danušinem vratu;

naprednim časopisjem in nad naprednjaki sploh. Ali varuje naj se, to mu rečemo danes!

Tukaj je izročena šola, to je šolski pouk otrok tudi g. nuncu Valesu, ali sedaj dolge tri mesece niso imeli otroci nikakega pouka v šoli, ker je naš g. nunc malo obolel ali bolj rečeno: djal se je v lenobo, in komaj sedaj je oznanil nekaj, da so se mu umirili razdraženi živci in da začne zopet s poukom v šoli! — Ko je pa zabaval liberalcem v cerkvi in zunaj cerkve, se mu pa ni poznala nobena bolezen; za to je bil zdrav!

Za prihodnje cerkvene propovedi mu nasvetujemo, naj pove kaj o tistih tiskih, kakor o Drozdovi defraudaciji, o Fridolinovih avinjarijah, pa tudi o tistih svojih ljubeznivih pisemcih itd., da ljudstvo čuje obe plati zvana. Potem se bomo bolj umeli.

Povem pa Vam, da ni še vseh dnij konec, da se ni treba še dalje česati ob te preklemane liberalce, ker si utegnute do spomladi pričesati tak tur, da kadar eksplo-dira, bo se bolj disalo kakor zadnjic; potem ne vem, če bo dovolj flasterčkov v Branici. Ali je dosti za danes, g. Marko?

S št. Viškogorske planote, 2. svečana. — (Občinske volitve na št. Viški gori.) — Odkar se vrše obč. volitve, se ni bilo tako burnih kakor letos. Klerikalci, njim na čelu seveda g. nunc, kateri je še komaj tri mesece tukaj in niti ne pozna popolnoma celega kraja, so bili napeli vse svoje moči, da bi si priborili zmago nad naprednjaki in postavili na županski stolec nekega „svetovno-proslulega“ Janezka, ki nima v tej stroki nikake zmožnosti, niti zadosti energije, ter ga sploh ljudstvo na Gori, ki je napredno, ne mara. Kakor povsodi, tako so i tukaj klerikalci volilce farbali z vsemogočimi lažmi in obrekovanjem naprednjakov. Šlo se je i tukaj za vero! Da se niso strasili i drugih nepostavnih sredstev, podkupovanja itd., je več kot gotovo, saj se sliši med ljudstvom, da so za to trosili „svitile kronice“.

Že odkar se jim je bila posrečila zmaga ob priliki dež. zbornih volitev, so se pripravljali vedno na tihem za obč. volitve. Ko so bile te razpisane in so bili imeniki razpoloženi, so sledile reklamacije za reklamacije. Hoteli so spraviti potom teh vse bližnje „nunc“ na imenik in izbačiti marsikaterega njim neljubega opravičenega volilca. Zadnje tri tedne pred volitvami so jo pa dan za dnevom mahali od kraja do kraja, iz hiše v hišo, ter silili volilce na volišče za njih „sveto“ stvar. Zadnji teden pa niso ljudje imeli miru, ne po dnevu ne po noči, pred temi nadležnimi „kavkami“.

To nedostojno misijo je bil ubral prav pridno i gospod „nunc“. Pri tem pa je tudi marsikje naletel na odločen odpor, in slišal jih je, da mu bode gotovo še dalje po ušesih

zvenelo. Pa še več bi mu bilo „šikalo“! Da bodo taki naše ljudstvo na Gori zapeljevali in diktirali obč. može, ni slo v glavo tem presnetim odločnim naprednjakom in hajd, po vzgledu „klerikalcev“ na delo. Pokazali so sijajno dne 21. pr. m. pri volitvi v III. razredu, da večina ljudstva se ne pusti komandirati v svojih občinskih zadevah od „nunc“ev, mežnarjev in orgljavcev, za katere vse je treba vedno donášati, kajti zmaga je bila sijajna v tem razredu: naprednih glasov 117, klerikalnih 42. Klerikalci pa po tem hudem porazu so vendar le upali na zmago v drugih dveh razredih. Iztuhtali so kmalu laž, da so v tem razredu oni zmagali, in s tem so jo udarili nad volilce II. in I. razreda. S tem nepoštenim sredstvom so delali vso noč in na ta način marsikaterega volilca, ki bi bil sicer drugače z naprednjaki volil, zvalili na svojo stran ali pa je doma ostal. S tem sramotnim činom so dosegli zmago v II. razredu s tremi glasovi: klerikalnih glasov 36, naprednih 33. Lepa čast! Po tej majhni zmagi so bili klerikalci kar iz sebe in slišalo se jih je vpiti: vse naše, vse naše! in domnevani župan se je že gotovo v mislih komodno vsedal na županski stolec in mogočno zapovedal naprednjakom.

Popoldne je imela biti torej odločilna bitka. Na obeh straneh se je gibalo in pripravljalo za ta odločilen boj, da je bilo večje. Prišli so na volišče kar trije „nunci“ (sebrejski Miha s pooblastilom posojilnice, s katerim je tudi volil, v predzadnji „Soči“ krivo sporočeno, da ni volil) a naprednjakom pač niso prav nič imponovali, videti jih pa v resnici ni bilo lepo, stati v vojni vrsti s kmeti in gledati razpor, ki so ga vsejali.

Ob dveh popoldne je zadonel klic priletka in ob starih popoldne se je bitka končala z porazom klerikalcev. Rezultat: naprednih glasov 20, klerikalnih 17. Ko so klerikalci videli, da je že eden glas večine in oni si niso upali dobiti nobenega več, so jo odkurili, kar so jih le mogle nesti od agitacije utrjene noge; niso čakali niti zaključka volitve. Zategadel so pa tudi poslali hitro vest v „Prismojenca“, kateri je postal s tem zopet za eno laž bogatejši, da so zmagali naprednjaki v I. razr. z 1 glasom.

Ako bi ne bili v Dol. Tribuših malce preveč malomarni, bi bili gotovo klerikalci na celi črti poraženi, kar se upa, da se tudi zgodi, ako bodo volitve ovržene, ker klerikalci so vložili utok proti volitvam, čeprav skoraj niso imeli povoda.

Klerikalci so že šteli št. Viško goro za svojo trdnjavo, a varali so se korenito, in to je čast nevstrašenim možem, da se znajo junaško braniti. Naprej torej po tej poti! Kdor je le iz osebne mržne klerikalec, naj vrže to sramoto proč od sebe, ker gre za načela, za stvar, ne pa za osebe!!

Demace in razne novice.

Učiteljska vest. — Gospica Milena Lazarjeva, učiteljica v „Sol. domu“ v Gorici, je imenovana za učiteljico v Ormožu na Štajerskem.

„Križarji“. — Ta sloveči zgodovinski roman je v prvi manjši polovici pri koncu. Prihodnjic bo dokončana druga knjiga; imamo pa še tretjo in čerto, ki sta obsežni nego prvi dve. — Zdaj smo prisli do tje, ko imajo lopovski Križarji v krepkih Danuško in očeta Juranda. Koliko grozodejstev so počeli nad njima in — osveto Zbiškovo izvemo v nadaljnjem delu. — Kako lopovski so Križarji zlorabljali cerkev in vero v posvetne namene! Tako delajo vsi kavci še dandanašnji! Vsak hip Boga na jeziku, no satana v srcu!

Klerikalni spetiti in pravica. — Po Gabrščekovi ponesrečeni pravdi proti „Gorici“ so kavci pisarili o — tisočakah pravnih stroškov, katere bo moral G. plačati. Appetit so imeli velik, misleci, da Gabrščka kar s kožo vred pohrustajo. Predložili so tudi res stroškovnik nad 3000 K. Toda visja deželna sodnija je odmerila dr. Raymond Luzzattu K 419.74, dr. Janezu Šusteršiču pa K 160.06, skupaj torej K 579.80, torej komaj šestino tega, kar so zahtevali. — „Poljuristu“ je ugodila visja dežela sodnija v načelnem stališču popolnoma, v podrobnih mesarjenjih nasprotnih zahtev po skoro do zadnje pike. — Čudno bi bilo, ako dr. Gregorčič ni drsal po Dunaju tudi radi teh ekspenzarjev!

„Krojaska zadruga“ in „Centralna posojilnica“. — „Centralna posojilnica“ je vložila proti „Krojaski zadrugi“ tožbo za plačilo 41.227 K 86 v. Narok pred c. kr. okrožno sodnijo je bil 5. t. m. V tako obsežni pravdi pa „Krojaska zadruga“ ni poslala nobenega zastopnika, da je bila proglašena kontumacijska rzsodba, po kateri mora „Krojaska zadruga“ plačati v 14 dneh ves znesek. — Mi vemo, da nima denarja in da torej ne plača. Kaj potem? Ali bo prosila „Centralna posojilnica“ za rubež? — Ako se to zgodi, mora „K. z.“ napovedati konkurs. No sledilo bo še nekaj, namreč: kazenska preiskava proti vsem onim, ki so se tako lepo domenili, kako naj bi „C. p.“ dobila ves kapital, a drugi upniki naj bi vse zgubili. § 84. z. z. je jasen! — Pričakujemo čim prej občnega zbora „K. z.“ in na njem točnih pojasnil.

Samomor v zaporu. — V sredo zjutraj se je obesil v zaporu v ulici Dogana Iv. Škrk iz Saleža na Krasu. Ta Škrk je umoril, kakor smo poročali svoj čas, svojo sinaho, katera je jako grdo ravnala z njim, kakor se je dognalo tekomo poizvedovanja. Stari Škrk je moral delati in se mučiti, nò, zato ga je sinaha zmerjala, zbadala, mu dajala slabo hrano ter ravnala z njimi grše kakor z zadnjim psom pri hiši. Škrk je prenašal dolgo časa molče to večno trpinčenje, ali končno ga je prevladala maščevalnost, da je v jezi

pograbil za nož ter 28 krat ranil z njim sinaho, katera je seveda na to takoj umrla. Škrka so sodili v Trstu in obsodili so ga na smrt. Sodili so laški porotniki, ki ne znajo slovenski, torej niso umeli Škrka. Na intervencijo branitelja Škrkovega dr. Gregorina pa se je odredila druga obravnava pred poroto v Gorici. Ta obravnava se je imela vršiti danes, ali preprečil je Škrk sam, ker se je obesil. Vzel je dve žepni ruti, jih zvezal ter se na nji obesil. Čuvaj ga je zapazil, ko je visel. Pritekel je hitro ter ga odvezal, ali Škrk je le še zdihnil ter padel mrtev na tla. Dasi je bil poprej v zaporu nemiren, se je kazal zadnje dni nekak mir na njem. Čuvaj je prišel k njemu v jutro ob 6.45, bil je že pokoncu, ob 7., ko se je vrnil, pa ga je našel visečega. Ob 11. uri so prenesli truplo v mrtvašnico na tukajšnje pokopališče. Kaškožno življenje je imel ta nesrečni človek!

Obesil se je 40 letni Franc Rožič, delavec, oče peterih otrok. Vzel je vrvi, katero si je zvezal okoli vratu ter se obesil z njo na neko drevo blizu Grčine, kjer so ga našli mrtvega. Baje ga je spravila v smrt velika revščina, pa baje se tudi nista prav razumela z ženo. Kakor pravijo, se je hotel Rožič že večkrat obesiti, sedaj pa je izpolnil to, o čemur je večkrat govoril. Doma je R. iz Vedrijana.

Porotne obravnave. — V sredo je sedel na zatožni klopi Milan Mešič iz Kamenic na Hrvatskem. Meseca oktobra in novembra lanskega leta je bil Mešič uslužben pri gradnji bohinske železnice v Podbrdu. Dne 13. novembra ni sel na delo, marveč je ostal v Pajnterjevi gostilni z drugimi gosti; bil je tam tudi na stanovanju in hrani. Proti večeru je v stranski sobi gospodinja prestevala denar ter potem spravila 690 kron v miznico ter obesila ključ z drugimi vred na zid. Mešič se je bil odstranil od svojih tovarisev iz gostilne, češ, da gre malce na zrak, v resnici je šel pa v sobo, kjer je bil shranjen denar, vzel ključ, odprl miznico ter pobral denar. Ko jo je hotel popihati, ga je ujel krčmar, ki ga je ustavil ter vprašal, kaj je imel opraviti tam notri. Mešič je rekel, da nič, ali gospodar je bil kmalu na čistem, da mu je ukradel denar. Prišli so orožniki ter povedli Mešiča v zapor. Obtožen je bil torej hudodelstva tatvine. Ni tajil, ali izgovarjal se je na pijanost. Poklicane priče pa so izpovedale, da Mešič ni bil pijan. Prisodili so mu 2 leti in pol trde ječe z jednim postom vsake 3 mesece; potem ko prestane kazni, ga pošljejo domov.

Isti dan se je vršila še druga obravnava. Na zatožni klopi je sedel Karol Mihelič, mizar iz Boic, rojen l. 1883., obtožen posilstva in grešenja proti naravi. Pregrešil se je nad dvema deklicama pod 14-letom ter nad dvema kokošima. Obravnava se je vršila pri zaprtih durih. Ponajveč je Mihelič jokaje pripoznal svojo krivdo. Sodni dvor mu je

(Dalje v prilogi.)

poznavaše Križarje, ni dvomil niti za trenutek, da jo umoré ter zakopljejo v jarku pod gradom, a potem pa pod prisego vse utajé, in kdo jim more dokazati, da so jo oni odnesli? Imel je v svojih rokah poslanca, mogel ju je odpeljati h knezu in z mukami ju prisiliti, da mu priznata vse, toda Križarji so imeli v rokah Danušo, in tudi njim nihče ni mogel zabraniti, da je ne bi mučili. In takoj se mu zazdi, da stega dete iz daljave proti njemu roke ter ga prosi za rešitev... Ako bi vsaj zanesljivo vedel, da je v Sčitnem, bi mogel še v tej noči prekoračiti mejo in napasti Križarje, vzeti jim gradič in rešiti svoje dete, toda Danuša morda ni bila, ali po njegovem mnenju gotovo ni bila v Sčitnem. Nalik blisku mu je šinila v glavo še misel, da bi pograbil žensko in romarja ter ju odpeljal naravnost k velikemu mojstru; morda bi dobil veliki mojster od nju popolno priznanje ter zapovedal, naj mu izroče njegovo hčerko. Toda tem mislim je dal kmalu slovo. Saj sta mogla ta dva človeka reči velikemu mojstru, da sta prišla odkupit de Bergova in za o kaki deklici ne vesta ničesar. Nikakor, ta pot bi ne privedla nikamor. Toda na katero pot naj se obrne? Pomislil je kajpada tudi na to, da ga vkujejo v verige, vržejo v pozemeljsko ječo, Danuše pa tudi ne izpusté, ako pojde v Sčitno, bodisi tudi samo za to, da se ljudem ne bi zdelo, da so jo ugrabili oni sami. Toda med tem že plava smrt nad njegovim jedinim otrokom, nad poslednjo predrago mu glavico. Misli so se mu jele zapletati, in njegova bolečina je bila tako velika, da je postal vsled tega nekako top, kakor bi okamenel. Sedel je nepremično, kakor bi mu bilo telo mrtvo, ali izklesano iz kamena. Ako bi bil tudi hotel vstati, ne bil bi mogel.

Med tem se prišlecema ni ljubilo čakati. Ženska je vstala ter rekla:

»V kratkem začne svitati; dovolite nama, gospod, oditi, ker potrebujeva počitka.«

»In odkrepčila po dolgi poti,« dodá romar. Po teh besedah se Jurandu oba poklonita in odideta.

Jurand je sedel nepremično, kakor bi spal, ali kakor bi bil mrtev.

Čez trenutek se odpró duri in v njih se prikazeta Zbišek in za njim duhovnik Kaleb.

»Kaj sta van rekla poslanca? Kaj hočeta?« je vprašal mladi vitez, ko se je približal Jurandu.

Jurand se zgane, ne reče pa ničesar, marveč jame le pomežikati z očmi, kakor človek sprebujen nakrat iz trdega spanja.

»Gospod, ali morda niste bolan?« se oglasi duhovnik Kaleb, kateri poznavaše bolje Juranda, je zapazil, da se z njim godi nekaj čudnega.

»Ne,« odvrne Jurand.

»Ali Danuška?« povprašuje Zbišek. »Kje je? Kaj sta vam rekla? S čim sta dospela?«

»Prinesla sta odkupnino,« odvrne polagoma Jurand.

»Odkupnino za Bergova?«

»Za Bergova.«

»Kako to, za Bergova? Kaj vam je?«

»Nič.«

Toda v njegovem glasu je bilo nekaj nenavadnega in nenaravnega, da je prevzel oba nakrat nekak strah, zlasti radi tega, ker je govoril Jurand o odkupnini, ne pa o zameni de Bergova za Danušo.

»Za Boga!« zakliče Zbišek. »Kje je Danuša?«

»Ni je pri Križarjih — ne!« odvrne Jurand z spanim glasom.

Nakrat pa se zgrudi kakor mrtev s klopi na tla.

XIV.

Drugega dne opoldne sta poslanca zopet govorila z Jurandom ter nekoliko ur pozneje odšla, vzevši s seboj de Bergova, dva njegova pažeta in nekoliko drugih jetnikov. Jurand je pozval k sebi duhovnika Kaleba, naj mu napiše pismo na kneza z naznanilom, da Danuše niso odnesli vitezi križarskega reda, da se mu je pa posrečilo izvedeti za njeno skrivališče in da goji upanje, da jo čez nekoliko dnij zopet zagleda. To je ponovil tudi Zbišku, ki je od poslednje noči kar norel od strahu in presenečenja. Stari vitez ni hotel odgovoriti na nobeno njegovo vprašanje ter mu je dejal samo, naj potrpežljivo čaka in se ne loti ničesar za njeno rešitev, ker bi bilo vse popolnoma zaman.

Na večer se je zaprl z duhovnikom Kalebom, kateremu je narekoval svojo poslednjo voljo in potem se spovedal. Po sprejemu sv. obhajila je dal poklicati Zbiška in neprestano molčečega Tolima, ki mu je bil tovariš v vseh pohodih in bojih in kateri mu je gospodaril v mirnem času v Spihovem.

»Tukaj je,« je dejal, obrnivši se k staremu bojevniku, jako glasno, kakor bi govoril s človekom, ki dobro ne sliši, »mož moje hčerke, ki se je poročil na knezovem dvoru, za kar je tudi dobil moje dovoljenje. On naj bo po moji smrti gospodar in dedič grada, vsega zemljišča, gozdov in livad, ljudij in vsega, kar se nahaja na Spihovem.«

Ko je to slišal Tolim, je bil zelo osupnen in je jel obračati svojo čveterooglasto glavo sedaj proti Zbišku, pa zopet proti Jurandu, toda rekel ni ničesar, ker mnogo itak nikdar ni govoril, marveč se zgolj priklonil Zbišku ter mu lahno objel kolena.

Jurand pa nadaljuje:

prisodil 14 mesecev trde ječe z jednim postom na mesec in v povrnitev stroškov.

V četrtek je sedel na zatožni klopi Ivan Čibej, rojen 1. 1857. v Lokavcu, obtožen težke telesne poškodbe, da je dne 20. jul. 1902. udaril Mat. Laharnarja s kozarcem po desnem očesu, vsled česar mu je popolnoma oslabil vid in 30 dni ni bil za delo sposoben. Čibej je trdil, da ni imel nikakega namena, udariti Laharnarja, ter da se je zgodilo le tako v naglici, ko ga je L. fiksiral ter sta se sporekla. L. je zahteval odškodnine za oko 1000 K ter 500 K za bolečine. Porotniki so izključili hudodelski namen iz vprašanja, če je Čibej kriv težke telesne poškodbe, vsled česar ga je sodni dvor oprostil obtožbe.

Včeraj je začela obravnava proti Jos. Battistella iz Ronk radi umora, kateri smo svoj čas že obsirneje popisali. Obravnava ni skončala včeraj, marveč se nadaljuje danes. Obtoženca čaka bržčas huda obsodba.

Dogodki v Ricmanjlih. — V ponedeljek dne 3. t. m., na praznik Svečnice, so Ricmanjci imeli delavski dan, ker so povsem uveli iztočni cerkveni koledar. (Zato bo praznik Sretenja (Svečnice) dne 15. t. m. po gregorijanskem koledarju).

Drugi dan, to je dne 3. t. m. ob 10. uri zjutraj je prišel v Ricmanje zandarmerski odposlanec v spremstvu 25 orožnikov, ki so zopet obkolili vas in zaprli vsa pota. Omenjeni zandarmerski odposlanec je prišel z 10 orožniki pred hišo vaskega župana Iv. Berdona, katerega pa ni našel doma. Na to so se zandarmi razkropili na vse strani in ga iskali. Mož je bil po svojih opravilih v Borštu in se je med tem časom vrnil domov. Takoj je prišel zopet pred hišo c. kr. zandarmerski odposlanec z 10 orožniki in je vročil vaskeemu županu nastopni ukaz:

Gospodu Ivanu Bordon

Ricmanje.

Vsled odloka c. k. namestništva od 30. januarja t. l. št. 259/Pr. zahtevam od Vas izročitev ključev kaplanijskega poslopja v Ricmanjlih, Vam predane od kapelana dra. Požarja.

V ta namen nalagal sem c. in kr. zandarmerskemu poverjeniku, da iste ključe od Vas prevzame. Naročujem Vam torej, da jih precej istemu izročite.

C. kr. okrajno glavarstvo.

V Kopru, dne 1. febr. 1903.

C. kr. namestniški svetnik:
Schaffenhauer s/c.

Na to je župan protestiral proti takemu postopanju, posebno še, ker je hiša izključno lastnina občine Ricmanje-Log. Proti sili da se ne more upirati ter izroča s protestom ključe. C. kr. orožniški odposlanec je vzel županu ključe. Ljudje so bili, kakor navadno, mirni in se ni nikdo niti ozrl ni na orožnike ni na njihovega komisarja.

S tem korakom je posegla državna oblast v lastninsko pravico občanarjev iz Ric-

manj in Loga. Zato so vaski poglavarji odločili, da nastopijo civilno-pravno pot. Obe cerkvi in zvoniki so še vedno zaprti, na vratih so povsod še angleške zabnice.

V četrtek so zasedli zopet orožniki Ricmanje, in gospoda je bila prisla pogledat zopet župno hišo. Ali bili so tam le malo časa ter so kmalu odšli. Ljudstvo jih ni niti pogledalo. — Instalirali so novega kaplana Krancica.

Gojja proti učiteljstvu. — Klerikalci nadaljujejo svojo grdo gojjo proti učiteljstvu. To je pokazal shod pri Rebku, to kaže pa tudi na najgнусnejši način uvodni članek v zadnjem „Prim. Listu“. Emeši jih, da so le površno nekaj studirali, da so odvisni od svojih nadzornikov — ali kljub temu da hočejo biti voditelji naroda!

Ta je pa lepa, te še nismo slišali, da bi hoteli biti naši učitelji voditelji naroda. Prepričani smo, da se še sanjalo ni nobenemu o tem, da bi hotel biti političen voditelj našega naroda, nò, javno tega tudi niso nikdar pokazali. „Prim. List“ pa piše članek „Učitelji poklicani voditelji naroda!“ — „Prim. List“ meni, da za vodstvo so sposobni le neodvisni možje. Tudi mi menimo to, ali menimo prav, dočim skriva „Prim. L.“ za neodvisne može gospode nuncce.

Ti so po njegovem mnenju v skritem kotu poklicani voditelji naroda. Ali, ljubeki naši, ti so tudi odvisni od svoje cerkvene oblasti, in še kako — saj veste, v kaki luči se je kazala ta odvisnost za časa Missije! — zato tudi niso poklicani biti voditelji naroda! Razlika med njimi in učitelji je ta, da ti slednji nikjer ne silijo v ospredje na političnem polju, dočim misli vsak kapelan, ki se je komaj izlegel iz semenišča, da je poklican voditelj naroda. Ne delajo nič, nikjer jih ne vidite na delu pri društvi izobraževalnega in gospodarskega značaja, pijančujejo in Bogu čas kradejo — kar je izjem, bodi jim čast! — hodijo v Gorico prodajat dolgi čas, se zabavajo s svojimi kuharicami, v splošni izobrazbi pa nazadujejo tako, da poznajo le še kak molitvenik — ali kljub temu hočejo biti voditelji naroda! To pa že moramo reči, da imamo v naši deželi lepo število učiteljev, ki marljivo delujejo za prosveto ljudstva ter se gibljejo pridno na gospodarskem polju! Kaj pa tisti gospodje, ki se čutijo poklicane za voditelje naroda? A? Povejte nam, kaj delajo? Nič. Samo kadar treba delati nemir in združbo med ljudstvom, takrat so strašno navdušeni za sveto stvar, in kadar treba nabirati, so strašno kročiki in pohlevni — drugače pa nima ljudstvo nikake koristi od njih. In ti naj bi bili voditelji?!

Učitelji se nikjer ne usiljujejo za voditelje naroda, ali tisti, ki se usiljujejo, nimajo zato nikake sposobnosti, ker znak izobrazbe, katero prinesejo iz semenišča, je plitvost in enostranost, drugače pa so odvisni od svojih predstojnikov v nadškofijskem ordinarijatu ter so tudi hlapeci sistema, kateremu služijo na celi črti, kar se je pokazalo prav te dni

na Tolminskem v zadevi nekega c. kr. zida. Zato pa se jih oglasa med ljudstvom ne le sto, ampak sto in sto, da g. nunc voditelj ne bo.

„Ruskij kružok“. — Ker dospejo v kratkem knjige za pouk, se otvori v kratkem dopolnilni kurz, v kateri se lahko vpišejo vsi oni, ki želijo pričeti s poukom ruščine. Na ta način lahko dohitijo sedaj obstoječi kurz v par dneh brez nikakih težkoč. Oglasili se je v času pouka v društvenih prostorih (v Marzinjevi hiši v prostorih pevskega in glasbenega društva), pri kakem odborniku ali v „Goriški Tiskarni“. Poučuje se štirikrat v tednu in sicer: v ponedeljkih in četrkih od 8— $\frac{1}{2}$ in ob sredo in sobotah ob 6— $\frac{1}{2}$. Učna mesečina znaša 2 kroni.

Žlindra iz Čitalnice. — „Soča“ od danes tedna je bila v marsičem ostra. Je bil pač zopet čas, zapisati nekaj pikrih resnic ter povedati, kaj vse je mogoče v Gorici pod vlado čitalničarskih mogotcev. Zbodlo jih je, zbodlo prav fino, tako, da so se oglasili. In steklo jim je nekoliko žlindre v umazane predale „Gorice“. Stvari se ne dotaknejo niti v najmanjši meri, nò, ker jim je pač neljubo o njej govoriti; svojih senčnatih strani se ne dotikajo gospodje, te navade nimajo. Pripovedujejo pa nekaj o žlindri, in sicer tako, da se vidi, da se čutijo ožlindrane. Pa saj stojijo v zvezi z dr. Šustersičem, ki je njihov vrhni general! Iz Gorice se je oddajala v Ljubljano žlindra 16%, tam „pri Sv. Duhu“ so jo prodajali pa kot 18%. „Ožlindrani“ so torej le klerikalci, naši in kranjski; odtod vedno stikanje po žlindri, odtod njihove umazane roke in umazani jeziki. Poleg žlindre jih pa morijo pašji dnevi o pustu. To so pokazali v drugi notici. Ni bilo treba niti povedati, ker vemo tako, da so v pasjih dneh sredi pusta, ali recem ti, da mi ne porečeš, ta prislovica jim je prešla tako v meso in kri, da jim bruhne na dan, kadar se zbudi njihova vest, ki je drugače na jako slabem glasu. Pasje dneve jim privoščimo takisto prisrečno, kakor oni privoščijo nekemu Studencu. V ostalem pa so pokazali gospodje, da so „teftani“, niti z besedico se niso dotaknili stvari. Pojav njihove hudobije in podlosti v Gorici je nam najboljša zadoščenje. In s tem punctum!

Goški kurat Ferjančič, zaslovel radi znanega tolovajstva na Gočah na Vipavskem, zaslovel, ker je učil ljudi krive prisege, ta vzor duhovnika iz Missijeve sole, je bil obsojen v ječo, kakor smo svoj čas obsirneje poročali. Ljubljanski skof je gibal in gibal, ali pomagalo ni nič. Dne 1. t. m. je moral kurat Ferjančič nastopiti svojo kazen v kaznilnici Suben na Gorenjem-Avstrijskem, kjer imajo poseben oddelek za hudodelce v črni suknji!

„Gospodarska zveza“. — Ta imenitna „Gospodarska zveza“, ki ima rešiti našega kmeta po receptu, na katerem se ordinuje Šustersičeva žlindra, je dobila novega pred-

sednika. Dr. Šustersič je izstopil iz načelstva, na njegovo mesto pa je prišel dr. Krek, semeniski profesor v Ljubljani. Da je izstopil dr. Šustersič iz načelstva, to je pač jako pomembno, kajti on se drži vseh najvažnejših mest v svoji stranki kakor klop konja. Pa ne da bi žlindra preveč smrdela, da bi bil končno dr. Šustersič vendarle nemogoč pri takem društvu, ki životari ob državnih podporah?

Zopet propadel klerikalen konsum. — V Zgornjem Tuhinju na Kranjskem so imeli konsum, seveda na katoliški podlagi. Ali ta podlaga mu ni nič pomagala, kajti pred kratkim je ta konsum slavno propadel. Likvidacija je že razglašena; primanjkljaj znaša baje okoli 1800 K, katere bodo morali trpeti bržčas le možje-zadrujarji in odborniki. V konsumu pa se je vendar spetalo tudi nekaj dobička. Lepo prodajalko v konsumu je obiskala — storklja, katero je poslal k njej, neprostopljivo neki prav zagrižen konsumar!! Tudi nekaj!

Pomanjkanje učiteljev. — Na Kranjskem se kaže v zadnjih letih občutno pomanjkanje učiteljev. Tako se sprejemajo sedaj za učitelje ljudje brez vsakršne strokovne pedagoške izobrazbe. V črnomaljskem okraju je bil imenovan pomožni učiteljem neki absolvirani tretješolec; ponujajo pa se okr. šolskim svetom za pom. učitelje celo — pensionirani kondukerji in strojevodje! Narasčaja je premalo in absolvirani učiteljski študenti utekajo v razne druge stanove. „Sl. Nar.“

Tatovi so udrili včeraj proti jutru v prodajalnico urarja Suligoja koncem Gosposke ulice ter pobrali iz zaloge okoli 22 žepnih ur v vrednosti kakih 280 K.

Sokolove plesne vaje ob nedeljah zvečer so vedno bolj živahne. — Pust se bliža koncu, torej je pričakovati, da bodo prihodnje še bolj obiskane.

Kakor preteklo nedelje se bodo vršila tudi jutri nedeljo 8. t. m. ob 8 $\frac{1}{2}$ uri v prostorih goriškega „Sokola“ občajna plesna vaja. — Ker je „Sokolu“ vsled ustanovitve pevskega in glasbenega društva v Gorici odpadel pevski in tamburaski zbor, odzvali naj bi se bratje Sokoli in prijatelji Sokola plesnim večerom v polnem številu, ker so sedaj ti večeri zlasti za netelovadce edini, v kojih se lahko med seboj bratsko poveselimo.

Vatop dovoljen je le članom in po njih anim gostom. — Vstopnina 50 ...

Primerno napravljene maske, ki se imajo pri bratu blagajniku ob ustupu legitimirati, so nam dobrodošle.

Pri zadnjih vajah je bilo opaziti, da se gospice, ki so prejšnja leta v lepem in rednem številu počasčale plesne večere, niso odzvale našim vabilom v tistem številu, kakor smo pričakovali. Novoizvoljeni odbor pričakuje, da bodo gospice v bodoče s primernim prihodom pokazale svojo naklonjenost, če tudi jim letos še ne moremo nuditi tiste zabave, kakor bode to v bodoče naša naloga v novih prostorih. Na zdar!

»To moje poslednjo voljo mi je napisal duhovnik Kaleb, a pod pismom je na vosku moj pečat; ti pa moraš pričeti, da si to slišal od mene in da sem zapovedal, naj bodo temu mlademu vitezu vsi pokorni, kakor so bili meni. Kolikor imamo v shrambah novcev in plena, tudi to mu pokažeš ter ostaneš njegov zvest služabnik v mirnem času in na vojni do smrti. Ali si čul?«

Tolim dvigne roko k ušesu in pokima z glavo, »a kar odide na znamenje, katero mu je dal Jurand. Jurand se obrne k Zbišku ter reče s povdarkom:

»S tem, kar je ondi spravljenega, bi bilo mogoče ukrotiti tudi največjo lakomnost in odkupiti ne samo jednega, marveč sto sužnjeve. Zapomni si to.«

Toda Zbišek ga vpraša:

»Ali čemu mi izročate Spihov?«

»Jaz ti izročam dokaj več, nego Spihov, kajti izročam ti svoje dete.«

»Tudi ura smrti ni nikomur znana,« doda duhovnik Kaleb.

»Dà, nikomur ni znana,« ponovi otožno Jurand.

»Saj še ni dolgo, kar me je bil zasul sneg, in dasi me jo Bog rešil, nimam vendar več one moči kakor nekdanj.«

»Za Boga dragega!« zakliče Zbišek, »kaj se je zgodilo od sinoči z vami, da danes več govorite o smrti nego o Danuši. Za Boga, povejte!«

»Vrne se Danuška, vrne,« odvrne Jurand. »Nad njo čuva oko božje. Toda kadar se vrne... čuj me!... Vzemi jo s seboj v Bogdanec, a na Spihovem pusti Tolima... On je zvest človek... tu pa imamo zlobne sosede... Ondi ti je ne vjamejo na vrstico... ondi je dokaj varnejše.«

»Hoj, vi že govorite, kakor z drugega sveta!« zakliče Zbišek. »Kaj je to?«

»Saj sem že tako polovico na drugem svetu, in zdi se mi, da se me pollaščuje nekaka bolezen. Toda meni je mar za mojo hčerko, saj imam le jedno samo. In ti jo imaš jako rad, kakor mi je znano...«

Na te besede preneha ter izvleče iz nožnice kratak meč, imenovan mizerikordija, in obrnivši držaj k Zbišku, spregovori:

»Prisezi mi še na ta križ, da je nikdar ne boš žalil, marveč da jo boš branil hrabro in ljubil.«

Zbišku se zalijejo oči s solzami, zgrudi se na kolena in položivši prst na držaj, zakliče:

»Prisežem na sveto razpelo, da je nikdar ne bom žalil, marveč jo hočem vedno zvesto ljubiti.«

»Amen,« reče duhovnik Kaleb.

Jurand spravi meč v nožnico ter Zbiška krepko objame.

»Sedaj si tudi ti moj otrok.«

Na to se oba razideta, kajti bila je že pozna noč, ona pa si že nekoliko dnij nista prav odpočila.

Zbišek je zarano vstal že ob svitu, ker se je bil včeraj resnično prestrašil, če se morda ni polastila Juranda kaka bolezen, ter je hotel sedaj poizvedeti, kako je prebil noč.

Pred durmi Jurandove sobe sreča Tolima, ki je bil v tem hipu prišel iz nje.

»Kako je gospodarju? Ali je zdrav?« ga vpraša. Tolim se nekoliko pripogne, na to pa dene roko na uho in reče:

»Kaj pravite, vaša milost?«

»Vprašam, kako je gospodarju?« ponovi glasneje Zbišek.

»Gospodar je odšel.«

»Kam?«

»Ne vem. Odšel je oborožen.«

XV.

Jutranji svit je jel osvetljevati drevje, grmičje in kamenje, raztrešeno semtertje po polju, kar se najeti vodnik, ki je korakal poleg Jurandovega konja, nakrat vstavi ter reče:

»Dovolite, gospod, da si nekoliko oddahnem, ker sem se močno vtudil. Hladno je in megleno, sicer pa tudi nimate več daleč.«

»Popelješ me na cesto, na to pa se vrneš,« odvrne Jurand.

»Cesta je za gozdom na desno, z griča pa takoj zagledate grad.«

Po teh besedah si jame kmet drgniti roke in jih pokladati pod pazduho, »er ga je zeblo; na to pa je sedel na kamen, ker se je bil pri tem opravku še bolj vtudil.

»Ali veš, da je komtur v gradu?« ga vpraša Jurand.

»Kje pa naj bi bil, ko je pa bolan?«

»Kaj mu je?«

»Ljudje pravijo, da so ga potolkli poljski vitezi,« odvrne kmet.

Iz njegovega glasu je bilo mōči razbrati nekako tajno zadovoljnost. Bil je sicer križarski podložnik, toda njegovo mazursko srce se je radovalo nad vsakim vspehom poljskih vitezov.

Čez trenutek je še dodal:

»Hoj, naši gospodarji so mogočni, toda v boju ž njimi jim vendar ne pojde po sreči.«

Takoj na to pa plašno pogleda viteza, kakor bi se hotel prepričati, če ga morda ne doleti nič slabega radi teh besed, ki so mu ušle, ter reče:

»Vi, gospod, govorite naš jezik, vi niste Nemeč.«

»Ne,« odvrne Jurand. »Toda vodi me dalje.«

Plesni venček obeh zborov „Pevskega in glasbenega društva“, ki bo 18. t. m. v dvorani hotela „Central“, obeta zares izredno živahnost. Pripominjamo, da je določena le promena obleke, a dovoljeni so tudi kostumi in maske. — Teskromne meje izključujejo torej vsak luksuz, ki stane mnogo denarja, a dopuščajo prav radi tega še srčnejšo zabavo. — Vabila se razposiljajo. Kdor ni dobil, a se želi udeležiti, naj se glasi.

Zagrebski tamburaški zbor bo sviral drevi ob 7. uri v gostilni „pri jellenu“. Tamburaši nastopajo v narodni noši. Svirali so že včeraj. Občinstva je bilo malo, no tamburaši so ga ocarali s svojo divno igro.

Bralno in pevske društvo v Št. Andrežu priredi dne 15. febr. t. l. v novi dvorani g. Petra Lutmana veselico z lepim vspešnim, kateri objavimo prihodnjic.

„Naprej“ v Gradcu. — Odbor slovenskega izobraževalnega in zabavnega društva „Naprej“ v Gradcu se je sestavil za tekoče leto sledeče: Predsednik: g. Franc Vošnjak, podpredsednik: Misko Cizelj, tajnik: Pavel Glaser, namestnik: Peter Veselič, blagajnik: Ivan Mikl, namestnik: Franc Stipšek, gospodar: Rado Plečnik, namestnik: Pavel Ogorevc, knjižničar: Franc Vrsič, namest.: dr. Matej Osenjak, nadzornika: dr. Janez Klasič in profesor A. Kaspret.

„Slavčova“ maskarada v Ljubljani. Pevsko društvo „Slavec“ priredi dne 15. t. m. svojo maskarado pod naslovom „Na Newjorskem pristanišču“. Maskarada se bo vršila v „Narodnem domu“; dvorana bo spreminjena v Newjorsko pristanišče.

Pekovski pomočniki v Trstu vabijo na ples, ki bo v četrtek dne 12. t. m. ob 9. uri zvečer v gledališču Goldoni (prej Armonia). Ples prične po 10. uri. Čisti dobiček je namenjen pekovskim pomočnikom, kateri niso sposobni za delo.

Društvo „Zvezda“ na Dunaju priredi 8. februvarja 1903. svoj zabavni večer v dvorani „Wiener Ressource“, Dunaj, I. Reichsratsstrasse 3. Sodelovali bodo: Gospica Marica Stekar, gospoda Anton Stekar in Karol Kunaver (na gosli in glasovir), gg. hrvatski tamburaši pod vodstvom kapelnika gosp. Fr. V. Lukača, dalje pevski zbor društva „Zvezda“ pod vodstvom g. Vinko Krušiča. Po koncertu sledi plesni venček. Začetek ob 6. uri zvečer.

Odbor društva „Zvezda“ na Dunaju na leto 1903. — Na četrtem občnem zboru tega društva so bili sledeči gospodje enoglasno voljeni v odbor: Predsednikom Jakob Pukl, podpredsednikom Dragotin Dolenc, tajnikom Rudolf Malič, blagajnikom Jakob Semé; za odbornike Franjo Merlak, Franc Šušteršič, Anton Trtnik; za odb. namestnike Gabriel Mežnar, Ivan Peterman, Ivan Vončina; za revizorje Josip Božič, Janko Mladič, Josip Smerdu.

Vinarsko in sadjarsko društvo v Rihenbergu bode imelo dne 15. t. m. ob

3. uri popoldan v prostorih g. Antona Pečenka „na govorni“ svoj redni letni občni zbor; k obilni udeležbi vabi odbor.

Laško vseučilišče v Gorici? — Čitamo v laških listih, da se čuje glas, da ako pride do ustanovitve laškega vseučilišča, ne bo stalo isto ne v Trstu ne v Tridentu, marveč v Gorici kot nekakem središču dežel, v katerih prebivajo Lahi. Baje mislijo tako tudi visoki merodajni krogi na Dunaju.

Javni ples priredijo jutri 8. t. m. fantje v Tabru pri Dornbergu, in sicer v prostorih krčmarja Alojzija Sinigoja.

Izjava. — Učojam si slavnemu občinstvu naznanjati da me g. Franc Weiss ne zastopa od 1. februvarja t. l. v nikačem oziru več.

Ob enem naznanjam svojim cenjenim naročnikom na razglednice in fotografske izdelke, da bodem od sedaj naprej o prilikah osebno potoval po deželi, ter sprejemal naročila na vse izdelke fotografske stroke. Priporočevaje se svojim cenjenim sorojakom v mestu in na deželi, bivam z odličnim spoštovanjem udani

Anton Jerkič,
fotograf.

Razgled po svetu.

Državni zbor. (Dalje.) Ministerski predsednik je odgovoril na interpelacijo posl. Elenboga glede ministerske okrožnice o postopanju z zavarovalnimi družbami, rekoč, da se okrožnica tiče družb, ki se imajo sele ustanoviti na temelju vzajemnosti, okrožnica se torej ne tiče že obstoječih zavarovalnih zavodov. Dalje je odgovoril ministerski predsednik na interpelacijo posl. Lenassija glede postopanja politične oblasti in orožnikov povodom drugih občinskih volitev v Krminu. K svojemu nujnemu predlogu, naj se razpravlja o zakonu iz l. 1899., s katerim se je povisal davek na sladkor, je govoril Hannich proti temu, da si pomaga vlada iz vsake zadrege s pomotjo § 14. Še jako malo strank je prišlo do spoznanja, kaka sramota je za zbornico uporaba § 14. Povisano je bilo na korist le baronom, katerim so se izplačale velike premije, dočim mora ljudstvo sladkor tako drago plačevati. Nujnost predloga je bila odklonjena. Nato je utemeljeval Fuchs svoj predlog o spremembi zborničnega poslovnika, trdè, da mu je namen edini ta, omogočiti redno poslovanje zbornice. Lueger se je dotaknil v svojem govoru tudi eventualne spremembe volilnega reda, rekoč, da bi podpiral ministra, ki bi uvedel splošno, jednako in direktno volilno pravico. Pernerstorfer je povdarjal, da bi bilo treba odpraviti preveliko zavlačenje razprav. Odsek, ki se ima baviti s predlogi glede spremembe tega poslovnika, mora biti sestavljen iz več nego 24 članov, da bodo mogle biti zastopane tudi manjše stranke. Malfatti je izjavil, da se bo protivil najodločnejše kršenju svo-

bode v govoru, sicer pa priznava potrebo spremembe poslovnika. Pattai je izjavil, da nemške stranke bi si rade pridržale pravico do obstrukcije v strahu, da se povrne nekdanji železni obroč. Iro je rekel, da Vsemenci bodo glasovali za spremembo le, ako se določa nemščina za jedini razpravni jezik v zbornici.

Vse predloge glede premembe poslovnika se izrote odseku 48 članov, kateri se izvoli v torek. Šušteršič je zahteval tak poslovnik, po katerem bo onemogočena vsaka obstrukcija.

Dva češka prince Bedrich in Jaroslav z Lobkovicu sta bila v preteklem mesecu na češkem vseučilišču skupno promovirana doktorjema prava. Princ Bedrich se je zavzemal v svojem govoru za „češko državno pravo!“

Razne vesti. — Iz Arada na Ogerstem poročajo, da so ukradli cigani tamkajšnjemu odvetniku, notarju in nekemu uradniku 9 otrok. — V Biaritzu je zgorela bivša palača cesarska. — V Celju je povozil vlak v noči na torek železniškega uslužbenca Schmieda. Bil je takoj mrtev. Zapustil je ženo in več otrok. — Dne 4. t. m. je umrl češki velikaš knez Moric Lobkovic. — Pri sv. Antonu v Slov. goricah na Štajerskem so zasledili veliko tatinsko družbo, ki je kradla tam okoli kakih 10 let ter pri tem dobro živela. 8 so jih že aretirali. — V Martincih je umrl neki Nikola Zubovič, ki je meril 2 m 15 cm. Morali so iztesati zanj posebno krsto. — V severni Rusiji imajo jako hudo zimo, 40° pod ničlo. — V Segečinu živi dekle Julija Szilagy, ki je staro že 106 let. — Soc. dem. državni poslanec v nemškem drž. zboru Agster si je hotel končati življenje s strelom iz revolverja, ali se ni smrtno ranil. Prenesli so ga v bolnišnico. Agster je bolan na umu. — V Budimpešti je zgorel vrhni del palače zavarovalne družbe „Newok“. Škode je okoli 400.000 K.

Književnost.

„Knjižnica za mladino“. — Vsled nekih neprilik in mnogege dela v tiskarni izide skupna 27. in 28. knjiga šele ta mesec. — Namenjena bo višji skupini mladeži.

Kakošno veselje mora imeti založnik, naj povedó števila: Vseh naročnikov je 376, od teh na Goriskem 212, v Trstu in Istri 1, na Kranjskem 57, na Štajerskem 102, drugod se 4. — Po razmerju Slovencev bi morala imeti Kranjska v primeri z Gorisko 750 naročnikov, pa jih je le 57, torej trinajstino. Tako razmerje opazujemo na Kranjskem v vseh naših književnih oddelkih.

A. Aškerc. Balade in romance. — 2. izdaja. V Ljubljani 1903. Natisnila in založila Kleinmayr & Bamberg. Ime pesnikovo knjigo najbolje priporoča. Cena K 2., elegantno vezano K 4.

Hennebergova svila le direktno od mene! Črna, bela in barvana od 60. kr. do glj. 11'35 meter za bluze in obleke. Franko in carine prosto na pom. Bogata vzorna zbirka z obratno pošto. Tovarna svila Henneberg v Curihu. (1)

Hiša v najem

v Višnjeviku, na lepem kraju, primerna za kako obrt ali gostilno. Zraven velik vrt na kojem se pridela 2—3 hl vina. Ponudbe na naše upravnistvo.

Naznanilo.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da nisem več zastopnik gosp. A Jerkiča, fotografa v Gorici, kakor tudi v kinematografičnem podjetju ne več njegov društvenik. Od danes sva vsak zase.

Slavnemu občinstvu se za nadaljna naročila priporoča spoštovanjem udani

Fran Weis,
fotograf — Gorica.

Kdor hoče vzdržati pri zdravilju toli otroke kakor tudi odraslene, mora vporabljati

pravo štokfiževo olje,

ki je priznано kot najbolje sredstvo.

Prodaja se garantovano pristno v mirodilnicah

Anton Mazzoli — Gorica.

Dobroznani vinski cvet

„Ancora“,

ki služi pri pretakanju vina, se prodaja samo v mirodilnicah

Ant. Mazzoli — Gorica.

Naznanilo.

Podpisane se poda 8. ali 10. t. m. osebno v Trst, kjer nakupi cel vagon rdečih pomeranč, limonov in to vse prve vrste. To naznanjam svojim odjemalcem, kakor tudi vsem onim domačinom, kateri so mi v bližini in tržijo v zimskem času z enakim blagom, da se blagovole poslužiti pri meni ter zagotavljam, da dobé blago prve vrste ter tudi ceneje, kakor da bi naravnost iz Trsta naročali.

Josip Zuljan,

trgovec s svežim in suhim sadjem v Schiffmingu.

Kmet vstane ter gre znovič poleg konja. Potoma večkrat poseže v malho, ki mu je visela na rami, nagradi pest nesemletega žita, nasuje si ga v usta in, ko tako pomiri največji glad, jame pripovedovati, čemu je surovo zrnje, dasi ga Jurand, vkvarjaje se s svojo nesrečo in svojir i mislimi, skoro niti ni poslušal.

»Hvala Bogu tudi za to,« je rekel. »Težavno življenje živimo pod našo nemško gospodo.

Naložili so nam tako velik davek na melivo, da mora reven človek jesti surovo zrnje kakor žival. Kjer pa najdejo žrnov v hiši, ondi zvežejo človeka ter poberó vse, tako, da ženi in otrokém ne ostane ničesar. Ne bojé se niti Boga, in vasa škega opata, ki jih je svaril, so vklenili v verige. O, težko je življenje pod Nemci! Kar si človek namelje moke iz zrnja med dvema kamenoma, to si shrani za sveto nedeljo, v delavnik pa mora jesti samo zrnje kakor ptica. Toda hvala Bogu tudi za to, pred žetvijo zmanjka še tega. Rib ne smemo loviti, divjačine ne vjeti; pri nas ni tako kakor v Mazoviji.

Tako je tarnal kmet, govoré na pol sam sebi, na pol pa Jurandu. Med tem sta prekoračila planoto, pokrito s snegom, ter prišla v gozd, ki je bil od jutranje svetlobe ves siv in v katerem je bilo občutljivo mrzlo.

Že se je popolnoma zdanilo. Jurand je moral jezdití po gozdni stezici navkreber, ki pa je bila ponekje tako tesna, da je s svojim orjaškim konjem komaj vtegnil prodreti naprej. Toda gozda je bilo kmalu konec in v kratkem sta bila na temenu belega griča, čez kateri je držala široka kolovozna pot.

»Tu je pot, gospod,« reče kmet. »Sedaj že lahko dospete tje sam.«

»Prav,« odvrne Jurand. »Vrni se domu, človek.«

In posegši v usnjato malho, pritrjeno spredaj k sedlu, vzame iz nje srebrn denar ter ga dá vodniku.

Kmet, privajen bolj udarcem, nego darovom iz rok domačih vitezov, skoro ni verjel svojim očem. Končno je vzel denar in objemaje z obema rokama streme Jurandovega konja, je zaklical:

»O Jezus, o Marija! Bog vam povrni, plemeniti gospod.«

»Z Bogom!«

»Bog vas spremlja. Ščitno imate pred seboj.«

Po teh besedah se je priklonil še enkrat in izginil. Jurand je ostal na griču sam ter zrl skozi meglo v daljavo, kamor mu je bil pokazal kmet. Megla je zakrivala vse naokrog. Za to-le meglo je bil skrit tale zlokobni grad, proti kateremu ga je podila premoč sovražnika in kruta bolest. Blizu je že blizu, ali potem se zgodi, kar se ima zgoditi. Pri tej misli je začutil Jurand v svojem srcu poleg skrbi in brige za Danušo, poleg pripravljenosti, odkupiti jo za vsako ceno iz sovražnikovih rok, še novo, doslej nepoznano čustvo pokorščine. Evo, on, Jurand, pred čegar imenom so trepetali zamejni komturji, je na njihovo povelje pokorno jezdití k njim. On, ki jih je tolikokrat premagal in pokoril, se je čutil premaganega in spokorjenega. Bilo je to nekaj nečuvvenega, in zdelo se mu je, da se vse na svetu obrača narobe. On je šel poklonit se Križarjem, on, ki je hotel iti v borbo z vso križarsko močjo, ako bi ne bilo šlo za Danušo. Ali se mar še ni zgodilo, da je jeden sam vitez, ko je imel zbirati med sramoto in smrtjo, udaril samecat na celo vojsko?

Čutil je, da ga morda doleti sramota, in ko je na to pomislil, se mu je jelo srce viti od bolečin, kakor se zvija volk, ko začuti v sebi ostro pušico.

Toda to je bil človek, ki je imel ne le telo, marveč tudi dušo kakor iz železa. Znal je premagati druge, pa tudi mega sebe.

»Niti ne ganem se,« je dejal sam sebi, »dokler ne nadvladam svoje jeze, s katero bi utegnil le ugonobiti, ne pa rešiti svojega otroka.«

In takoj na to se je jel boriti s svojim ponosnim srcem, s svojo bojaželjnostjo. Kdor bi ga bil videl na griču sedeti nepremično na orjaškem konju, bi bil spoznal, da nepremično stoječi vitez bojuje najtežji boj izmed vseh, kar jih je že bojeval v svojem življenju. Boril se je dotlej, dokler ni bil prepričan, da se je vsega premagal in dokler si ni bil svest, da ga od trdnega namena ničesar več ne odtrga.

Med tem je postala megla redkejša in na obzorju se je pokazalo nekaj bolj temnega. Jurand je uganil, da je to obzidje grada v Ščitnem. Še se ni ganil z mesta, marveč je jel moliti tako vneto in vroče, kakor moli človek, kateremu je na svetu ostalo le še usmiljenje božje.

Ko je končno pognal konja naprej, je začutil, da mu stopa neka nadeja v srce. Sedaj je bil pripravljen, prenesti vse, karkoli bi ga moglo doleteti. Na misel mu pride sveti Jurij, potomec največjega rodu v Kapodociji, ki je moral prestati razne sramotne poskušnje, ali vendar ni izgubil svoje časti, marveč si je pridobil prostor na desnici samega Boga ter je postal patron vsega vitežtva. Jurand je čul večkrat pripovedovati o njem romarje, ki so prišli iz daljnih krajev. S spominom na vse to je sedaj krepčal svoje srce.

Polagoma se je jela sprebuhati v njem celo nadeja. Križarji so bili sicer razglašeni ljudje, koprneči po maščevanju, radi tega ni dvel nad tem, da se bodo maščevali nad njim za vse svoje poraze, za sramoto, katero so si naprtili pri vsakem srečanju z njim, in za strah, v katerem so toliko let pred njim prebili.

(Dalje pride.)

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za
birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za
mnogobrojna naročila ter obljublja solidr.
postrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

pristočna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,
briskih, dal-
matinskih in
istorskih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na
vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56
litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorec.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

E. LEBHERZ

Gorica

tovarna užigalice
priporoča prebivalcem Primor-
skega svoje izdelke raznih vrst,
posebno izvrstne in zanesljive
užigalice

Apollo

V odlikovanem fotografskem ateljeju

Ant. Jerkič,

Gorica, Gosposka ulica št. 7. II. nadstropje
se izdelujejo vsa v fotografsko stroko
spadajoča dela v najmodernejšem štilu
in z neprekosljivo natančnostjo po jako
zmernih cenah. Priporoča se tudi v iz-
delovanje krajevnih in drugih
razglednic, ki so priznane kot naj-
lepše.

Z odličnim spoštovanjem se priporoča
Ant. Jerkič, fotograf.

Zahvala.

Podpisana tovarna si šteje v posebno dolžnost, da tim potom naj-
iskrenejše zahvaljuje vse one blage znance in prijatelje, kateri so nam
o priliki nenadomestne izgube naše iskreno ljubljene sodružnice

Katarine Griensteidl

izražali svoja sožalja, ki so nam bila v veliko tolažbo.

V Gorici, 6. februvarja 1903.

Fiedler & C.o

tovarna kanditov in sladčic.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo je sklenilo v skupni seji dne 28. nov.
1902. tako:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 $\frac{1}{2}$ %. Stalne vloge od
10.000 kron dalje z odpovedjo 1 leta po
5%. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila: na vknjižbe po 5 $\frac{1}{2}$ %, na varščino ali zastavo 6%,
na menice 6%, s 1/2% uradnino, Glavni deleži koncem leta 5 $\frac{1}{2}$ %.

Stanje 31. dec. 1901. (v kronah): Članov 1819 s 7992 deleži po
20 K = 158.640. — Hranilne vloge 1.818.965. — Posojila 1.379.218.
— Vrednost hiš 142.643 (v resnici so vredne več). — Rezervni
zalog 63.014.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Izjava.

Podpisani izjavljam, da obžalujem
osebe, katere sem govoril čez čast g.
Kogej-a, z.č. v Dolnji Branici, ker
bile popolnoma neosnovane.

Šmarje, 6. februvarja 1903.

Ant. Škrbic,
pos. in gostničar.

Sprejema zavarovanja človeškega
življenja po najraznovrstnejših kom-
binacijah pod tako ugodnimi pogoji,
ko nobena druga zavarovalnica.
Zlasti je ugodno zavarovanje na
doživetje in smrt z zmanjšujočimi
se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let
pravico do dividende.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Rezervni fond: 25.000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75.000.000 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države

z vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančniški hiši
Gospodskih ulicah števil. 12.

Zavaruje poslopja in premišnne
proti požarnim škodam po najnižjih
cenah. Škode cenjuje takoj in naj-
kulantneje. Uživa najboljši sloves,
koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne
podpore v narodne in občnokoristne
namene.

Schichtovo hranilno jedernato milo

z varstveno znamko

garantirano in prosto vseh škodljivih primes, izdatno in izvanredno milo za pranje.

Pri nakupu naj se pazi na ime „Schicht“ in na gornjo varstveno znamko.

Zastop na debelo: Humbert Bozzini -- Gorica.

Zapiski mladega potnika.

(Dalje.)

Piše B. V.

Med kohortami legionarjev so stopali uklenjeni prema-
gani kralji, ki niso vedeli, ali jih čaka pomiloščenje ali gadna
smrt v mamertinskih ječah; njih žene in hčerkice so pa bile
izpostavljene zvedavim pogledom rimske mladine. V drago-
cenih nosilnicah so nosili sužnji veljavne senatorje, patricije
in lepe žene, tupatam se je tudi šopiril kak bogat opro-
ščeneec. Sedaj se je primikal triumfalni voz, polukrožen, na
dve kolesi, in ves pozlačen, pred katerim so bili vpreženi
štirje belci. Triumfator je bil ovenčan z lavorom. Okoli voza
je bila gruča znancev in prijateljev ter klientov v belih
togah. Od vseh strani se je razlegal klic: „Ló, triumphe“.
Za slavljence je bil to najslavnejši dan življenja. Za trium-
fatorjem so sledili efebi, goveda, slugi z bikom in ovcami,
duhovniki, vestalke v belih plaščih z volnenimi traki in
oljkami. Sprevod so zaključili liktorji.

In na vprašanje, zakaj so se ljudje medsebojno trpin-
čili in si naprtili toliko gorja, ni mogoče najti primerne
odgovora. V mračnih urah je morala tudi duša Rimljana
pretresati zavest, da je delal nešteto krivic ljudem, ki so člo-
veškega rodu, kakor on, in lotila se ga je bojazen pred
Erinijami, ki ga bodo neusmiljeno zasledovale. Prišlo je pa
tudi za državo samo maščevanje. Bolnik ni mogel umreti;
dolge veke je životalarila država in Rimljani so morali biti
kaznovani od svojih vladarjev in prenašati vse ono, kar so
prenašala prej podjarmljena plemena.

V življenje in razvitek plemen ni nikdar še segla kaka
država s tako predrzno in brezobzirno roko kot Rim. Po-
teptati slabjšega, ponižati in uničiti vsakogar, ki se ustavlja,
to je bilo pristno rimsko. Rimljani poslednjih dveh stoletij
ljudovlade in cesarji so le gledali na sedanost, bodočnost
jih ni skrbelo, in nikdar niso imeli smisla, kakor njihovi

predniki, skrbeti za pravo blagostanje vseh podložnikov.
Gradili so ogromne stavbe za večnost ali te stavbe so bile
grajene pravzaprav dasi so koristile le v namen, vsem, da
bi ovekovečile spomin na ono hrabro kruto plemo. Praktična
smer njihovega značaja jih je silila zidati ceste, vodovode
in kloake. Cest niso zidali, da bi bile v korist domačinom,
temveč, da so armade lažje prihitile, ako je grozil upor in
vstaja. Na poznih rodovih mnogo vekov pozneje so se
strašno maščevali gospodarski grehi, in nikakor ni nepra-
vično, naprtiti odgovornost vladarjem ob Tiberu. Opačo-
šene pokrajine, izkrvavela plemena, milijoni nesrečnih ne-
dolžnih žrtev, mesto ob Tiberu potaplajoče se v morju
najprevernejših strasti, to je bila za človeštvo usodepolna
posledica rimskega gospodstva.

Debela plast zemlje je zagrinjala tužne razvaline rim-
skega fora in Palatina. Ta stara kulturna zemlja se je mo-
rala odpočivati, ali kmalu se je kazalo, da niti ona nova
plast nima moči, da bi vzklijo iz nje novo življenje. Na-
počil je r i n a s c j m e n t o. V Rim so prihajali geniji, katerih člo-
movina ni bila Rim. Družba rinascimenta se je zbirala tukaj
v farneskkih vrtilih, kardinali, lepe žene, umetniki, stavbarji,
plemenitaši in meščanje vse povprek. Naslajali so se na
kipih, katere je srečen slučaj iztrgal ljubosumni antični zemlji,
ugibali so, kaj pač še počiva pod vinogradi Palatina. Na
močnih starih trsih je viselo zrelo grozdje, katerega velike
sladke jagode so se že usipale, zavite ročice in loze so pa
bile že rujave in komaj so se še oprijemale brajde, katero je
zaljšal tu in tam kak kip ali friz. Prešerne mlade Transtve-
ranke so pa trgale z vinjekom grozdje in ga polagale v
umetne košare iz beneškega stekla.

III.

Drugi dan po svojem prihodu v Rim sem zašel slu-
čajno z Monte Citorija, kjer zboruje italijanski parlament,
na ozek, nepravilen trg. Tir električne železnice in nape-

ljavno omrežje v zraku nad tiron, naznanjata, da se je tudi
tukaj že vgnezdilo moderno življenje s svojim šumom, hru-
pom in ono nepotrpežljivostjo, ki oslabuje živce. Popotajoč
omnibus po dunajskem vzorcu, ki vozi tujce s trga sv.
Petra do španskega trga, se guga vsako četrti ure mimo
Panteona, te monumentalne stavbe Vipsanija Agripa.
Osem impozantnih stebrov krasi pročelje. Krasni akantovi
listi kapiteljev so močno poškodovani in le tuintam je mo-
goče občudovati kak bolje ohranjeni kapitelj. Nepozaben,
neizbrisen je prvi vtis, kekar vstopi tujec prvič v Panteon.
Neka tajna sila, neka instinktivna bojazen mu brani, da hiti
tako v sredo pod okno, odkoder prihaja solčna svetloba.
Ali ni mogoče, da je nastala vsled neke malenkostne pomote
stavitelja po tolikih vekih nevarnosti, da se zgrudi kos tega
kamenitega neba na naše glave, ter nas pomandra in zdrobi
kakor kamen, katerega luči pastir v mravljišče? Skoraj isto
čustvo se loti tujca, ako stopi pod kupolo skoraj povsem
razdejane Konstantinove bazilike. Panteon je na
vsak način najbolje ohranjeno pogansko svetišče na svetu.
V sedmem stoletju je bil posvečen v krščansko cerkev in
ravno temu razlogu je treba pripisati, da ta pač najveličast-
nejša centralna stavba ni imela iste usode kot sto in sto
drugih dragocenih antičnih svetišč. Križ je varoval Panteon
vsaj drznih poškodovanj od strani papeževih arhitektov in
bojevitihi plemenitaških rodbin. Da je to krščanska cerkev,
tega si pač nikdo ni svest pri vstopu.

Kupola kaže posebno tu, ker ni močno izbočena, nebo,
ki se ne razprostira v nedoglednih višinah temveč ravno
nad našo glavo. Pogan, ki zrè na to nebo, mora misliti, da
so tudi bogovi tako blizu, da je on njim in da so oni njemu
podobni po svojih vrlinah in grehih in da tudi njega lahko
doleti sreča, da bode sprejet med bogove in deležen njih
nesmrtnega življenja in slasti. Veliko število oltarjev in s
srebrnimi kronami okrašeni menda antični kipi, kolikor je
morebiti dovoljeno soditi po lepem gub. Hadu, nas spo-

C. kr. privil.

civilna, vojaška in uradniška krojačnica

M. Poveraja v Gorici

na Travniku št. 5.

Se dobivajo vsakovrstna moderna sukna kamgarn, piquet lastink, adria, ševjet itd., blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarov ter gotove obleke, perilo vseh vrst in spadajoče pripravne k paradnim oblekam za vsaki stan. Blago na meter in gotove obleke se prodajajo tako po ceni, da je z mojo trgovino nemo-goča vsaka konkurenca.

Obleke vsake mode od 5 do 9 let K 5-40 in više
9 15 8-50
15 dalje . . . 15-
vrhne sukne vsake mode . . . 24-
za častilo duhovščino . . . 28-
blache . . . 5-

Haveloke in sobne plašče 15 K naprei.
Za dame in gospode:

Haveloke 25 K
Sako in pelegrine 9
V slučaju da se kaj ne dobi v zalogi po zahtevi, se izvrši točno po naročilu.

Razprodaja dežnikov!

Blag. gosp.

Piccoli,

lekarnar

Ljubljana

Pri nekej gospej, katera je trpela dolgo časa na nervoznosti, sem vporabljal z izvrstnim vsehkom vse železnato vino. Prosim torej, pošljite mi nadaljnih šest steklenic imenovanega vina.

Dr. L. Färber

c. kr. štabni zdravnik.
Raštelj št. 19.

V Gorici, 6. junija 1901.
Je v razprodaji v lekarnah v Gorici, Tolminu, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dalmaaciji à K 2-40 steklenica.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nürnberškega in drobnega blaga ter tkanin, proje in nitij.

POTREBŠČINE
za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE
zu krojače in čoujarje.

Svetilnice. — Rožni vencl. — Mašno knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:
Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pejmihov s in trgih ter na deželi. 2 35-8

Zaščitna znamka: SIDRO.

LINIMENT. CAPSICI COMPOS.

iz Richterjeve lekarnice v Pragi

priznana kot izvrstno bol ublažujoče mazilo; za ceno 80 h, kron 1-40 in 2 kroni se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le v orig. steklenicah z našo zaščitno znamko s "SIDRO" namreč, iz RICHTERJEVE lekarnice in vzame kot originalni izdelek le tako steklenico, ki je prevedena s to zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“
v PRAGI.
Elisabethgasse št. 5.

Odlikovana krojaška delavnica

Ant. Krušič

krojaški mojster v Vrtni ulici št. 26.

Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi. Ima bogato zalogo vsakovrstnega blaga za vse letne čase in vsak stan. Gotove obleke lastnega izdelka kakor tudi površne sukne itd. Cene zmerne.

Na zahtevo gospoda z dežele sem vedno na razpolago ter tudi postrežem osebno z uzorci na njihovem domu.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdčevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senz), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Josip Kutin,
trgovec v Semenški ulici št. 1
v lastni hiši, kjer je »Trgovaška obrtna zadruga«

Otvoritev gostilne.

Podpisana naznanjata, da sta otvorila

s 1. jan. 1903

= GOSTILNO =

„Agli antichi tre amici“

za vojašnico št. 11
(bivša gostilna „Tre amici“.)

Izvrstna kuhinja. Najboljša briska in furlanska vina. Postrežba točna po zmernih cenah.

Za mnogobrojen obisk se toplo priporočata

Ivan in Terezija Culot.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Dobiva se zastoj in franko v Schwannen-Apoteke, Frankfurt a. M.

Najceneji izvir dobrih

UR s 3-letnim pisanim jamstvom

Hanns Konrad,

izraz in ter zabava — Most št. 250.
(Česko).

Lastne delavnice ur in fine mehanike.
Dobra rem. ura iz niklja gl. 3-75
Fina srebrna rem. ura . . . 5-25
Fina srebrna verižica . . . 1-20
Budilnik iz niklja . . . 1-75
Tvrška je odlikovana s c. kr. orlom;
ima zlato in srebrne sveinje iz razstav ter tisoče priznanih pisem. — Ilustrovan cenik zastoj!

minja, da smo v katoliški cerkvi. Bonifacij IV. je dal pripeljati sernkaj ostanke svetnikov in mučenikov, in posvetil pri tej priložnosti pogansko svetišče v Marijino cerkev, ki se je pa tudi imenovala Panagion. Bedeker, ki jih je najbrže sam štel, pravi, da je bilo osemindvajset vozov relikvij. Ob onem času se je tudi vpeljal praznik Vseh Svetnikov. Treba je bilo nado-meščati poganske bogove s svetniki in svetnicami. Italijani še niso pozabili na Olimp in panteizem še ni bil premagan med njimi.

Svoje znanje različnih vrst mramora lahko tukaj ne samo uporabljamo, temveč tudi izpopolnjujemo. Nekateri stebri iz giallo antico imajo divne kapitelje. Visočina kupole in premer sta si ena, kupola je bila nekaj prevlečena s pozlačenimi bronastimi kasetami. Solčni žarki se vsipajo v ta ogromni prostor skozi okroglo odprtino, pokrito z veliko stekleno ploščo. Ta edini pristop luči nad glavo gledalca preseneti vsakogar. Tu v Panteonu je pokopan Rafael.

Vasari pripoveduje prav zanimivo o poslednjih njegovih dneh. Ker je bil dober kristijan, je poslal najprej iz hiše svoje ljubice in ji naročil, naj pošteno živi; potem je razdelil vse imetje med svoje učence. Naročil je tudi, da naj ga pokopljejo v Sv. Marija rotonda in naj mu postavijo na oltar madono iz mramora. Potem se je izpovedal in umrl. Njegovi prijatelji so izpolnili to njegovo poslednjo voljo. Kardinal Bembo, ki mu je tudi pomagal pri kompoziciji »Sole atenske«, mu je sestavil nagrobni napis, ki kaže, da je Bembo mojstersko ovladal klasično latinščino, in konča z distihom, kakoršnega so mogli napisati le latinski pesniki one dobe. Rafael je bil njemu kakor tudi vsem sodobnikom najimenejši posnemalec starih, njegova dela so dihal življenje, v njih je bila združena umetnost z naravo, in on je povečal slavo Julija II. in Leona X. Kako neizrečno značilno je za Rafaela, da je prav tukaj pokopan, ki je, dasi je ves značaj te stavbe poganski, sedaj krščanska cerkev in kjer ste oni dve nasprotni si smeri kulturnega razvitka tako

ozko spojeni. V svojem življenju je pač tudi bil na pol pogan na pol kristijan. Rafael si ni želel biti pokopan v temi kakega mističnega gotiškega svetišča, ne, tukaj je za njega mesto, kjer stremi vse razmerje stavbe k idealnemu neprekosnemu klasičnemu skladu.

Kakor znano, se nahajata v Panteonu tudi groba prvih dveh kraljev zedinjene Italije. Niti tu ni ostavil Viktorja Emanuela pristavek »rè galantuomo«, izborna karakteristika tega moža, ki je... ženam mnogo dvoril in mnogo ljubil. Pred groboma se nahajata dve mizici s spominskima knjigama, v kateri vpiše skoraj vsak trenutek kdo svoje ime. Ako pride pa kak otrok ali še nedorasel dečko, vpiše ime star veteran. Po Rimu se govori, da so skoraj vsi belgijski romarji, ki so prišli papežu se klanjat in bili tudi v Panteonu, zapisali svoja imena v spominski knjigi, kar Vatikani ni bilo ljubo. Dva karabinjera v dolgih plavih plaščih in teatralnih klobukih stražita v bližini grobov. Občudujmo še portik z dvojno vrsto osmerih stebrov in predstavljajmo si, kak je moral biti ta portik, ko ga je Agripa posvetil vsem bogovom v zahvalo, in sploh celo svetišče, da je meščanska vojna končana in da je vladar sveta Avgust. Panteon je bil viden dokaz, da je intelektualna in umetniška sila Rimljanov prispela do vrhunca.

Ako je vreme deževno, je najpametneje, obiskati muzeje. Napotil sem se torej neko jutro mimo našega poslanstva na kapitol. Ker se v zverinjaku ob poti do trga, kjer je Marka Avrelija kip, ni prikazala nikaka volkinja; sem vprašal nekega rimskega kvirita, kje da je, ali on mi je rekel, da je pred mesecem dnij poginila. Videl sem pač hoditi po zverinjaku veliko mačko, ki pač ni dostojno zastopala slavne volkinje, ki je dojila Romula in Rema.

V kapitolinskem muzeju sem vstopil takoj v poslednjo dvorano, kjer stoje kipi umirajočega Galea, Bruka, Aleksandra in Zenona. Mnogo občudovani kip Galea se mi ne dozdeva umetniško delo pristno klasičnega značaja. Stari niso nikdar

Vsaki gospodinji

je čestitati, ki glede na zdravje, prihranek in dobri okus uporablja Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Vljudna prošnja: Pri kupovanju ne zahtevajte samo »sladne kave«, ampak izrečno vselej — Kathreinerjevo — Kneippovo sladno kavo in odjemajte jo le v izvornih zavojih, kakršnega kaže ta podoba.

Geno zavoju 50 vinarjev.
vsebina 500 gramov.

Kathreiner
Kneippova sladna kava
v polnih zrnih.
Kathreinerjeve tovarne za
Monakovo.

(Dalje pride.)